

Володимир Сухий.

I. Перед театром.

Кільканацять учеників із низшої гімназії скупчило ся біля входових дверей. Вони вештали ся по подвір'ю, ставали в сінцях і зависним оком гляділи на тих, що могли сидіти в ясно освітленій залі і бути на представленю. Мали і вони охоту там бути, — та без білету годі переступити пороги. Від часу до часу нивенько скидали шапки, коли входив котрий із панів професорів.

— Білас, Білас, пхай ся, може як всунеш ся.

— Де там! Та стара така широка, що заступить усі двері тай годі дістати ся.

— Чорти на неї! Така люта! Відьма погана! І щоб то їй шкодило впустити за дармо бідного студента.

Дав ся чути голос дзвінка. Перше дзвоненє. Гості, що проходжували ся по подвір'ю і курили папіроси, почали на сей знак сунути до залі.

Білас рішив ся скористати з натовпу. Втиснув ся між високих панків. Посуває ся між ними поволи. Прижмурихв очі. Вже одною ногою в залі — лиш другою переступити. Якось незле йде. Та в тій хвилі пориває його мускулярна рука білстерки і без довгих церемоній викидає за двері.

Дало ся чути друге дзвоненє і двері зачинили ся...

* * *

Заїздні сіни в місточку Л. прийшли до великої почеси. Купи Жидиків облягають їх від ранку до ночі. „Театер — театер — кумедія“ — переходить із уст до уст. Цікавість побільшуєть ся,—

побільшуєть ся і число гостей довкола сїний. Лиш від часу до часу двері відчиняють ся і входить хтось із тих цікавих „надворних“ гостей до середини.

Нараз заїжджає повозка. Візник спритненько зупиняє бистрі коні і з повозки зручно вискакує вигальянтований панок. Вся увага надворної публіки звертаєть ся тепер на повозку.

— Пан Білас, пан меценас, — шепче собі все збіговище. Дехто кланяє ся. Двері відчиняють ся. Білет відбирає з низеньким поклоном страшно велика і груба білетерка. Пан меценас видко щось пригадує собі, бо усміх зарисовує ся на його устах. Та в тій хвилі прискакує один із наймолодших акторів і веде пана меценаса на перші крісла.

II. Для добра народу.

Доля хотїла, що шира і довголітня приязнь між о. Боголюбом і паном посесором Капітальським трїсла нагло мов бритва. Причиною сього була обопільна образа. А що завсїди так дієть ся, що люди ходять лише по екстремах, то з великої приязни повстала між ними велика ненависть.

О. Боголюб і п. Капітальський були собі близенькими сусїдами. Шлебанїя і двір стояли побіч себе. Розділював їх лише маленький клаптик луки, на якій пасли ся сороклїтні шкапи о. Боголюба. Річ ясна, що оба панове робили собі взаїмно частенькі відвідини, на яких по найбільшій часті сипали ся громи на тих, котрих о. Боголюб вів до царства небесного, а котрими пан Капітальський орав, сїяв, жав і молотив.

Та стало ся. Перший жертвою образи внав пан Капітальський тай постановив сильно пімстити ся. „Чекай попе, я тебе навчу!“

Блискавкою рознесла ся по селу вістка, що пан посесор зробив ся дуже добрий для хлопів. Став їх приятелем. Пристає з простими людьми, подає їм руку, хоч перше не дав їй навіть поцілувати, щоб не поваляли, хоче закладати читальню, навчає, частує, роздає даром якісь книжочки.

Конець того був такий, що коли помер один богатий газда в селі і о. Боголюб зробив уже місце в пуляресі, щоби вложити сьвіжу десятчину, син небіщика, прийшовши годити похорон, на подану сьвященником ціну витягнув скоренько книжочку, від